

inleiding

Het Grand Theatre verkeert op dit moment in zeer zwaar weer. De financiële situatie is dusdanig dat een faillissement niet uitgesloten is; het Grand heeft per 1 februari 2015 schulden voor een bedrag van € 350.000,-. In dat kader heeft de Raad van Toezicht van het Grand Theatre een aantal gesprekken met de gemeente Groningen gevoerd.

In een gesprek d.d. 3 maart 2015, zijn door de gemeente drie scenario's genoemd voor de toekomst:

- faillissement, stichting wordt opgeheven, gebouw wordt te koop aangeboden aan de gemeente
- faillissement en doorstart, waarbij het gebouw te koop wordt aangeboden aan de gemeente en de stichting een deel van de taken elders uitvoert
- na een kapitaal injectie van de gemeente, doorstart van de stichting in afgeslankte vorm, met aangepaste opdracht en in huidige gebouw.

In het College van B&W zal op 10 maart a.s. een richting worden bepaald. Het Grand Theatre pleit voor een keuze voor het derde scenario. In de korte tijd die nu beschikbaar is, kan alleen een schets worden gegeven van een doorstart in dit derde scenario, een soort mini visie. E.e.a. moet nader worden uitgewerkt in een businessplan. Het Grand Theatre vraagt het College van B&W om tijd en steun om de plannen voor een Grand 3.0 (werktitel) nader uit te mogen werken. In deze notitie volgt een toelichting en een concretisering van de vraag om steun.

1. achtergrond

Het Grand Theatre heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld als het productiehuis en de presentatieplek voor eigenzinnig en jong talent voor het noorden op het gebied van muziek, dans en theater. Met subsidie van rijk, gemeente en provincie wist het Grand Theatre jaarlijks nieuwe namen, jong talent en avontuurlijke producties (nationaal en internationaal) naar Groningen te halen, kunstenaars de mogelijkheid te bieden hun droom waar te maken en hiervoor een nieuwsgierig publiek te trekken.

Helaas stopte met ingang van de huidige cultuurnota periode (2013-2016) de rijkssubsidie en moest het Grand Theatre met een gehalveerd budget verder.

Daarbij kwamen gemeente Groningen en het Grand in gezamenlijkheid overeen dat het Grand zich in de huidige cultuurnota periode zou gaan richten op: 1) reguliere programmering voor een middenzaal; 2) eigen producties; 3) talentontwikkeling; 4) educatie (nieuw). Dit alles uit te voeren als cultureel ondernemer, mede op basis van zakelijke afspraken met partners in de stad (nieuw) en gedeeltelijk te financieren d.m.v. derde geldstroom (d.w.z. landelijke fondsen, provinciale bijdrage en aanvragen bij de Kunstraad Groningen).

De nieuwe afspraken betekenden een reorganisatie, een cultuurverandering, accent op cultureel ondernemerschap, zakelijke afspraken met derden, een andere manier van programmeren en financieren en sterke sturing op de grote financiële risico's. En dat allemaal tegelijkertijd en in een korte tijd.

Daarom ook besloot de gemeente de structurele subsidie aan het Grand per jaar incidenteel te verhogen en de generieke korting van 10% op de budgetten van alle culturele instellingen in de stad niet van toepassing te laten zijn op het Grand. En mede daarom ook vonden er per kwartaal gesprekken plaats tussen de directeur van het Grand Theatre en de gemeente om te polsen of en hoe het zou gaan.

Het Grand Theatre heeft in de afgelopen twee jaar zijn uiterste best gedaan om aan de gestelde eisen te voldoen. De organisatie is veranderd en verkleind; er zijn stappen gezet als cultureel ondernemer (nieuwe tribune, nieuwe entree, theatercafe, afspraken met een evenementenbedrijf voor verhuringen); er zijn stappen gezet m.b.t. zakelijke afspraken met partners in de stad; de programmering is uitgebreid met de gevraagde educatieve taak; en er zijn met succes landelijke,

provinciale en gemeentelijke fondsen verworven voor de eigen producties en het begeleiden van jong talent. Waar intern te weinig aandacht aan is besteed, is het sturen op de risico's die cultureel ondernemerschap ook met zich meebrengt, zoals voorfinanciering van projecten. Mede vanwege gebrekkige managementinformatie zijn deze financiële risico's te laat onderkend. Met als gevolg dat het in een relatief korte periode financieel gezien uit de bocht is gevlogen.

Debet aan de situatie is achteraf gezien ook geweest, dat het gehanteerde bestuursmodel (Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder) onvoldoende waarborg heeft geboden voor checks and balances. Er was weliswaar periodieke accountantscontrole, maar de structurele controle op de juistheid van de financiële informatie die de directeur-bestuurder gaf, was niet goed mogelijk.

Nu, na twee jaar en met een aanzienlijk financieel tekort, moeten we constateren dat de opdracht die het Grand Theatre van de gemeente heeft gekregen, te omvangrijk is geweest voor het subsidie dat ter beschikking is gesteld. Echter, op korte termijn kiezen voor een faillissement, zou wel een heel snel en treurig einde zijn van een organisatie die in de afgelopen 35 jaar van belang is geweest voor de stad Groningen en het noorden en dat in de toekomst ook kan zijn.

2. strategisch belang

De reikwijdte van het Grand Theatre is groot. Denk aan vier concentrische cirkels.

In de presentatie- en de productiefunctie werkt het Grand Theatre in de stad samen met een groot aantal culturele partijen, zoals Club Guy & Roni, Het Houten Huis, Noorderzon, NNT, Stadsschouwburg/Oosterpoort, Jonge Hartenfestival, Eurosonic en met de kunstvakopleidingen. Daarnaast werkt het Grand nauw samen met partners in het noorden zoals Peergroup, Tryater, Oerol.

De derde cirkel wordt gevormd door de landelijke samenwerking met zeven partners /vlakke vloertheaters, de zogenaamde coproducers. Deze bestaat o.a. uit de Toneelschuur in Haarlem en Frascati in Amsterdam. En de laatste cirkel bestaat uit al die professionele groepen (muziek, theater, jeugdtheater en dans) in Nederland die graag naar Groningen komen om op te treden in 'hun' theater. Een theater dat past als een handschoen bij hun eigenzinnige, avontuurlijke, 'edgy' producties.

In de samenwerking met al deze partijen en via de bijdragen van landelijke fondsen voor producties (bijvoorbeeld het Fonds voor de Podiumkunsten) heeft het Grand Theatre in de afgelopen jaren artistieke input en landelijk geld vanuit de randstad naar het noorden gebracht en daarmee bijgedragen aan het culturele klimaat en het imago van Groningen, als jong en eigenzinnig.

Een besluit van de gemeente Groningen om voor de korte termijn te kiezen voor een faillissement van het Grand Theatre zou een behoorlijke schade aan dit imago opleveren. Bovendien zijn de meeste schuldeisers van het Grand zelfstandigen zoals individuele kunstenaars, groepen die hebben opgetreden in de afgelopen periode, culturele leveranciers en fondsen en culturele organisaties met wie het Grand recent heeft gewerkt. Zij dragen het Grand een warm hart toe, hebben begrip voor de benarde situatie, maar trekken bij een faillissement aan het kortste eind.

Een en ander staat ook haaks op de ambities van de gemeente Groningen om een *city of talent* te zijn en op de ambities van de noordelijke regio. De provincies Fryslan, Drenthe en Groningen en de steden Leeuwarden en Groningen werken op dit moment bestuurlijk nauw samen in hun lobby naar het ministerie van OCW om in de nieuwe cultuurnota periode (2017-2020) middelen naar het noorden te krijgen ter versteviging van het culturele klimaat, in het bijzonder op het gebied van talentontwikkeling.

Het zou bijzonder zuur zijn als het Grand als de organisatie die al jaren talentontwikkeling als core business heeft en op dit terrein internationaal zijn sporen heeft verdiend, binnenkort wordt opgeheven.

3. de toekomst: Grand 3.0

Op grond van het bovenstaande pleit het Grand Theatre bij de gemeente Groningen voor voortbestaan van de stichting in het huidige gebouw.

De functie en de rol van het Grand in de stad en in het noorden op het gebied van talentontwikkeling, het bijzondere en 'ruige' gebouw en de aanwezige kennis in de organisatie, zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen met elkaar voldoende potentie om door te kunnen gaan. Maar wel met een duidelijke artistieke focus, met een enkelvoudige opdracht, met minder vaste lasten en een kleinere organisatie en met stevige financiële sturing.

focus op talentontwikkeling vanuit drie perspectieven

Het nieuwe Grand - werktitel Grand 3.0 - kiest voor de komende jaren voor talentontwikkeling vanuit drie verschillende perspectieven: *initieren, faciliteren en inspireren*.

In het eerste perspectief neemt het Grand 3.0 *het initiatief* en richt het zich op talentontwikkeling van nieuwe/jonge makers die afkomstig zijn uit het noorden of die ergens in Nederland werken en wonen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een beperkt / realistisch aantal makers van circa drie per jaar.

Voor beide groepen makers is het noorden aantrekkelijk, onder meer omdat het ver van de randstad ligt en daarmee rust en concentratie brengt, vanwege de natuur, de mentaliteit, de relatie met de omgeving en de thematiek die in de noordelijke samenleving speelt. De makers voelen zich aangetrokken tot het 'noordelijke verhaal'.

Het Grand 3.0 werkt bij het scouten en begeleiden van deze jonge makers samen met partners uit het noorden en biedt de makers de ruimte en mogelijkheden om 'het onmogelijke mogelijk te maken'; zij kunnen onderzoek doen, worden begeleid door externe coaches, werken samen met noordelijke kunstenaars, groepen of organisaties en krijgen de mogelijkheid om zich op het Grand podium te presenteren aan het publiek. Deze presentaties maken deel uit van het jaarprogramma van het Grand 3.0.

Vanuit het tweede perspectief *maakt* het Grand 3.0 talentontwikkeling in Groningen *mogelijk*.

Het gaat daarbij om initiatieven van anderen, d.w.z. de 'partners in crime' in het noorden zoals Club Guy, Het Houten Huis, de Noorderlingen, Peergroup, Tryater, NNT of festivals met jonge producties zoals Noorderzon, Eurosonic of Jonge Harten.

Maar het gaat ook om de kunstvakopleidingen in Groningen, zoals het Prins Claus Conservatorium en Akademie Minerva en om de verbinding met andere (wetenschappelijke) talenten van de opleidingen van de RUG of de Hanzehogeschool.

Voor al deze partijen en hun jong talent biedt het Grand 3.0 de faciliteiten van het gebouw en de organisatie. De partners organiseren zelf activiteiten in het kader van talentontwikkeling, zoals (open)repetities, workshops, montages, masterclasses, concerten, presentaties, voorstellingen en activiteiten in het kader van een studium generale. E.e.a vormt een groot deel van het jaarprogramma van het Grand 3.0.

Vanuit het derde perspectief *inspireert* het Grand 3.0 de talentontwikkeling in het noorden in de vorm van inkoop/inhuren van activiteiten of producties van derden op het gebied van dans, muziek, theater en crossovers. Daarmee wil het Grand 3.0 nieuwe gezichtspunten bieden, zaken ter discussie stellen, de actualiteit volgen. Het moet leiden tot een aanvullende programmering met een eigen signatuur, dat zich onderscheidt als 'edgy', avontuurlijk, eigenzinnig en nieuwsgierig.

village of talent

In de benadering zoals hierboven geschetst, kan het Grand 3.0 een soort broeinest worden voor talent in Groningen; een stadspodium, inspiratiebron en makersplek in een.

Inspireren, maken en laten zien: drie facetten van het proces van talentontwikkeling die bij elkaar horen en niet los van elkaar kunnen worden gezien.

Door in deze keten van talentontwikkeling met zo veel verschillende partijen samen te werken, is de verwachting dat het Grand 3.0 een zeer divers en jong publiek zal trekken. Immers, al die samenwerkingspartners hebben hun eigen talenten, hun eigen netwerken en hun eigen 'fans' en bezoekers. Hopelijk wordt hiermee het Grand 3.0 een *village of talent* aan de Grote Markt.

organisatorische consequenties

Een toekomst als Grand 3.0 heeft organisatorische consequenties. De focus op talentontwikkeling, de beoogde samenwerking met een groot aantal partners in de stad en het noorden voor wat betreft talentontwikkeling zullen hun impact hebben op de organisatie van het Grand Theatre. Hoe precies, is nu nog onduidelijk, maar dat er in de toekomst sprake zal zijn van een veel kleinere organisatie met minder mensen en mogelijk ook in andere functies, dat staat vast.

Om in de toekomst een herhaling van een financiële 'ramp' als de huidige te voorkomen, zal het nodig zijn om bestuurs- en managementtaken te scheiden. De nieuwe directeur zal moeten werken onder een bestuur en zich hierbij moeten verantwoorden. Daarbij zal het bestuur goed geoutilleerd moeten worden om adequaat controle te kunnen uitoefenen.

financiële consequenties

In het toekomstscenario van het Grand 3.0 wordt de financiële positie van de organisatie een andere dan die nu is. Ook hier geldt dat de focus op talentontwikkeling en de beoogde samenwerking daarbij met partners in de stad m.b.t. talentontwikkeling gevolgen hebben voor de begroting, zowel aan de inkomsten als uitgaven kant.

planning Grand 3.0

Als de gemeente Groningen besluit te kiezen voor het derde scenario en er een toekomst is voor een Grand 3.0, dan is de grove planning van de beoogde verandering / doorstart als volgt:

- maart t/mei 2015: opstellen businessplan, draagvlak en besluitvorming
- juni 2015: organisatorische consequenties en ontslagaanvraag UWV
- vanaf september 2015 t/m december 2015: implementatie, met o.a. afspraken samenwerkingspartners, gemeente, aanpassen bestuursmodel en werven nieuwe directeur
- 2016: eerste jaar in nieuwe vorm met kinderziektes
- 2017: start nieuwe cultuurnota periode en Grand 3.0 draait.

4. Vraag aan de gemeente Groningen

Het Grand Theatre verzoekt de gemeente Groningen de stichting Grand Theatre niet failliet te laten gaan en te kiezen voor het derde scenario.

Daarmee vraagt het Grand Theatre aan de gemeente Groningen concreet om:

1. een financiële injectie (maart 2015) om het nu dreigende faillissement te voorkomen. Het gaat hierbij om een bedrag van totaal € 207.040,- (4 x de maandelijkse subsidie) als bevoorschotting.
2. tijd en de mogelijkheid om in drie maanden (maart-mei) een businessplan op te stellen m.b.t. het Grand 3.0
3. na goedkeuring van het businessplan door de gemeente, de mogelijkheid om een subsidie van circa € 250.000,- bij de gemeente aan te vragen om te saneren.
4. commitment m.b.t. de focus op talentontwikkeling en de voorgestelde samenwerking met partners, ook in relatie tot het door een extern adviesbureau uit te voeren onderzoek m.b.t. de podiumfunctie in de stad vanaf 2017.

